

'Sağlıkta Dönüşüm Programı' gereği hekimlerin muayenehane açmaları teşvik edilmeli!...

Prof. Dr. Selami Albayrak

1961 yılında Erzurum'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzurum'da tamamladıktan sonra Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne başladı. 1985 yılında mezun oldu. Üroloji ihtisasını GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi'nde tamamladı. 1994 yılında doçent, 2006 yılında profesör oldu. Halen, Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Hekim Hakları Derneği başkanıdır.

Evet yanlış anlamadınız. Başlık doğru. Eğer 'Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın özüne, mantığına ve hedeflerine bakılırsa, görülecektir ki, bu program muayenehanelerin teşvik edilmesini gerektiren bir sürecin ifadesi...

Bunu açmak isterim; Sayın Sağlık Bakanımız Prof. Dr. Recep Akdağ'ın da belirttiği gibi, ülkemizde doktor sayısı Avrupa Birliği ülkeleri ile kıyaslandığında, önemli oranda az. Dünya Sağlık

Örgütü'nün yayınlanmış en son verilerine göre, 1.000 kişilik nüfusa Yunanistan'da 4,4 doktor, İtalya'da 5,7 doktor, Almanya'da 3,6 doktor düşerken, ülkemizde 1.000 kişiye sadece 1,2 doktor düşmektedir. Yayınlanmış bu listede oranlara bakıldığı zaman doktor açığı açısından Türkiye'den daha kötüsü yok. Bir diğer ifade ile, İtalya'da 4-5 doktorun yaptığı işi ülkemizde tek bir doktora yüklüyoruz. Diğer bazı faktörlerle birlikte değerlendirildiği zaman belki iş yükünün bu kadar ağır olmayabileceğini söyleyebiliriz. Örneğin; bu ülkelerde bir kişinin

bir yılda doktora başvuru sayısı ülkemizdeki başvuru sayısının bir buçuk katı. Bu ülkelerde yaşlı insan sayısının topluma oranı daha yüksek. Neticede, ülkemizde sayısı zaten az olan doktorlardan daha fazla sağlık hizmeti üretmelerini beklemekteyiz.

Peki, Türkiye'deki durum nedir? Ülkemizde doktorlar devlet memurudur. Ancak, devlet memurlarının tabii olduğu kanunun gerektirdiği günde 8 saatlik mesai değil 9 saatlik mesai ile yükümlüdürler. Tam zamanlı çalışan hekimin yükümlü olduğu mesai süresi; günde 9 saat, haftada 45 saattir. Bir

memuru bundan daha fazla çalıştırmak ise imkânsız gibi gözükmektedir. Yarı zamanlı çalışan hekim ise tam bir devlet memuru kadar çalışır. Diğer bir ifadeyle yarı zamanlı hekim, diğer devlet memurlarından az değil, onlar kadar; tam zamanlı hekim ise onlardan bir saat daha fazla çalışmaktadır.

'Sağlıkta Dönüşüm Programı' hekimlerin muayenehane açmalarını niçin teşvik etmeli?

Burada Doç. Dr. Paşa Göktaş'ın bir tespitini ifade etmeliyim:

Günlük mesaisinden sonra muayenehanesinde çalışmaya devam eden doktorlar, saat 20:00'ye kadar, fazladan günde 3 saat, cumartesi günleri de genelde fazladan 8 saat çalışmaktadırlar. Bu çalışmaların toplamı, ortalama olarak haftada 23 saati bulmaktadır. Fazladan çalışılan bu süre, hastanelerde tam gün çalışan bir doktorun çalışma süresi olan 45 saatin % 51'ine denk gelmektedir. Hem kamu kuruluşunda, hem de muayenehanesinde çalışan bir hekim, hastanede yalnızca tam gün çalışma statüsündeki bir hekime göre, ortalama olarak % 51 oranda daha fazla hizmet üretmektedir.

Evet. Ülkemizde 40.000 muayenehane bulunduğunu düşünürsek, bunların sağlık sistemine katkısı % 51 fazlasıyla, 60.400 tam zamanlı çalışan hekimle eşdeğerdir. Yani ilave 20.400 hekim işgücü. Kaldı ki; muayenehane hekimliği yapan meslektaşlarımızın daha fazla sağlık hizmeti üretmek için çalışkan ve motive oldukları bilinen bir kabuldür.

Muayenehanelerde çalışmaya devam eden 40.000 hekim, yalnızca hastanelerde tam gün statüde çalışan 60.400 hekim kadar çalışmakta ve sağlık hizmeti üretmektedir. Sayın Göktaş'ın tespitlerine göre;

Bu sayede, ülkemizde 104.000 civarında olan hekim sayısı, fonksiyonel işgücü olarak 104.000 + 20.400 = 124.400 hekime yükselmektedir.

Fazladan 20.400 doktorun fonksiyonel işgücü. Ülkemizdeki 104.000 doktorun en üretken 20.400'ü sisteme ilave ediliyor. Tıp fakültelerinden daha fazla doktor yetiştirilerek doktor açığına derman olmasını beklemek onlarca yıl alacağına göre, Sayın Sağlık Bakanımız Prof. Dr. Recep Akdağ bir an önce fikrini değiştirerek doktorları muayenehane açmaya teşvik etmeli...

Bu yazının başlığını haklı çıkaracak bir

başka konu ise, ülkemizdeki sağlık alt yapısındaki geri kalmışlıktır. 10.000 kişilik nüfusa Rusya'da 100 hasta yatağı, Almanya'da 85 hasta yatağı, Bulgaristan'da 60 hasta yatağı düşerken, ülkemizde 10.000 kişiye 28 hasta yatağı düşmektedir. Hekim sayımız gibi fiziki mekânlarımız, tanı -tedavi birimlerimizin sayısı da eksiktir. Son yıllarda özellikle doktor-hasta buluşmasını sağlayacak poliklinik oda sayısının çok eksik olduğu fark edilmiş ve önemli bir hamle yapılarak poliklinik oda sayısı hastanelerde artırılmaya çalışılmıştır. Ancak hedeflenenin gerisindedir. Her bir doktor muayenehanesi, bugün açılmaya çalışılan poliklinik odalarından daha konforlu ve daha donanımlıdır. Ayaktan tanı ve tedavi sağlayabilecek pratik cihazlarla doludur. Bu mekânların sağlık sistemine katılarak değerlendirilmesi, akılcı bir yol gibi gözükmektedir. Aksi takdirde bu mekânların tüm çalışanları ve donanımları ile ortadan kaldırılması mantıklı değildir.

Zira, 'Sağlıkta Dönüşüm Programı' ancak böyle akılcı politikalar ile başarısını devam ettirebilir.

Muayenehanelerin kapatılmasının gerekçesi, kamu hastanelerinin istismar edildiği düşüncesiye, bu noktada Enbiya suresinde anlatılan ve adalet duygusunun derinliklerini hissettiren bir olayı aktarmak isterim. Enbiya suresi 78. ayette şöyle buyruluyor:

"Ve Davud ile Süleyman'ı da an. Hani bu ikisi bir topluluğa ait koyun sürüsünün geceleyin girip otladığı bir ekin hakkında hüküm vereceklerdi ve Biz de onların bu hükümlerine tanık idik. Bu olayda Süleyman'ın dâvâ konusunu (daha derinden) anlamasını sağladık; bununla birlikte, Biz her ikisine de sağlam bir muhakeme gücü ve ilim bahşetmiştik."

Kıssaya göre, bir koyun sürüsü geceleyin yolunu şaşırarak komşu tarlaya girer ve ekine zarar verir. Süleyman henüz 11 yaşında bir çocuktur. Babası, kral-peygamber Hz. Davud zararı hesap ettirir ve koyun sürüsünün değerine eş bir zarar ortaya çıkar. Bu durumda ben olsaydım ne yapardım? Sürüyü ekin sahibine verir, böylece zararı tazmin ederdim. Hz. Davud da aynı şeyi yapıyor. Fakat küçük Süleyman bu hesabı beğenmiyor.

"Taraflar hakkında bundan başka bir karar daha mülayim ve uygundu" diyor. "İşinizi ben üstüme alsaydım, bundan farklı hüküm verirdim." Onun bu sözünü Davud Aleyhiselam'a haber verdiler. Davud, Süleyman'ı çağırıp sordu: "Sen onlar arasında başka nasıl hüküm verirdin? Peygamberlik

"Ülkemizde doktorlar devlet memurudur. Ancak, devlet memurlarının tabî olduğu kanunun gerektirdiği günde 8 saatlik mesai değil 9 saatlik mesai ile yükümlüdürler. Tam zamanlı çalışan hekimin yükümlü olduğu mesai süresi; günde 9 saat, haftada 45 saattir. Bir memuru bundan daha fazla çalıştırmak ise imkânsız gibi gözükmektedir."

ve babalık hakkı için, daha yumuşak ve uygun kararı bana söyle." (M. Asım Köksal, Peygamberler Tarihi, Ankara: TDV, 2007, Cilt 2, s. 206.)

Hz. Süleyman babasına hüküm değiştirilmesi gerektiğini ve koyun sürüsünün sadece bir yıllık geçici intifa hakkının (süt, yün, o yıl doğan kuzular vb.) ekin sahibine verilmesinin; koyun sahibininse, eski haline getirinceye kadar tarlayı islah ve onarımla yükümlendirilmesinin ve sonunda tarlanın da, koyunların da eski sahiplerine iade edilmesinin uygun olacağını söyler. Bu yolla hem davacının uğradığı kayıp giderilmiş hem de davalı mağdur edilmemiş olur. (M. Esed, Kur'an Mesajı, İstanbul: İşaret, 1996, Cilt 2, s. 659.) Davud Aleyhiselam bu çözümü beğenir ve uygular.

Bugün 'Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın neresindeyiz?

İyi başlamış bir program duvara toslanılmak üzere...

Ne yazık ki, ortak aklın gereğini yapmak yerine, sadece hekimleri icitecek sözler söyleniyor ve uygulamalar planlanıyor...